

Latvijas Valsts prezidentes Vairas Viķes-Freibergas uzruna Apvienoto nāciju organizācijas Tūkstošgades galotņu tikšanās sapulcei 2000. g. 6. septembrī, Ņujorkā

Publicēts pirms vairāk nekā 24 gadiem

Publicēts: 06.09.2000.

Prezidenta kungs!

Es gribētu sākt ar atziņas izteikšanu Ģenerālsekretāram Kofijam Ananam, sakarā ar viņa centieniem izraisīt pozitīvas izmaiņas Apvienoto nāciju organizācijā. Ģenerālsekretārs paziņoja par šīs organizācijas nepieciešamību mainīties kopā ar pārējo pasauli savā atklāšanas runā šai dižajai Asamblejai pirms četriem gadiem, un viņš ir nepārtraukti centies īstenot šo uzdevumu.

Jaunā gadsimteņa sākums ir piemērots brīdis visu valstu vadītājiem pārdomāt savu kopējo likteni.

Konkrētāk, šī Tūkstošgades galotņu tikšanās ir piemērots, lai novērtētu Apvienoto nāciju efektivitāti un piedāvātu priekšlikumus par to, kas būtu jādara, lai uzlabotu tās darbību un ietekmi.

Manuprāt patiess progress ir panākts kopš Anana kunga atklāšanas runas, un ANO darbība ir nozīmīgi uzlabojusies daudzās jomās. Laika trūkuma dēļ es neiedziļināšos pozitīvajos sasniegumos, bet vērsīšos uzreiz pie tiem jautājumiem, kas joprojām nav atrisināti.

Prezidenta kungs!

Globalizācija sniedz lielu izaicinājumu Apvienotajām nācijām, ņemot vērā, ka tā skar, gandrīz pēc definīcijas, visas pasaules valstis. Tehnoloģisku un citu labojumu izplatīšanās sniedz jaunas iespējas virzīt cilvēci uz priekšu un radīt augstāku dzīves līmeni visā pasaulē. Tomēr daudzās valstīs nabadzība un trūkums nemazinās, un, iespējams, pat padziļinās dažu globalizācijas seku rezultātā. Nav pārsteigums, ka ir izveidojusies plaša neapmierinātība ar šo pašu procesu.

Apvienotās nācijas, kā globāla un starptautiska organizācija, var spēlēt lielu lomu, lai nodrošinātu vienlīdzīgāku globalizācijas izveidoto bagātību sadali. ANO var smelties no tās īpašām spējām, kas balstās tās universalitātē un neitralitātē, un tās ilgstošajai, tiešajai klātbūtnei daudzās valstīs. Šīs spējas ļauj ANO veikt objektīvus spriedumus par grūtībām katrā atsevišķā valstī un sniegt ierosinājumus par to, kā uzlabot situāciju, sadarbībā ar ieinteresētām valdībām.

Tomēr lielais daudzums ANO iestāžu ar dažādiem uzdevumiem ir kļuvis smagnējs, grūti pārvaldāms un juceklīgs. Dažkārt ANO darbības veidi neatbilst kādas konkrētas valsts patiesajām vajadzībām. Tādēļ ANO ir jāstiprina tās koordinācijas loma un jālabo tās iestāžu darbība. Tai jākoncentrējas uz rezultātiem un uz iedarbību. Tai jāizveido palīdzības programmas, kas savstarpēji nesacenšas, nepārklājas un nav izšķērdīgas.

Prezidenta kungs!

ANO ir jāpārdomā tās resursu izdalīšanas noteikumi, kuri vairākkārt ir izrādījušies izšķērdīgi un neefektīvi. Viena lieta ir izteikties pret nosacījumu izvirzīšanu resursu saņēmējiem. Bet nevajadzētu būt nekādiem iebildumiem pret stingrāku atbildību un atskaites prasībām, tādējādi nodrošinot, ka jebkura saņemtā palīdzība tiešām tiek izmantota tiem mērķiem, kuriem tā ir bijusi domāta.

ANO ir arī jāpārdomā tās miera uzturēšanas pasākumi, kuri ne visi ir bijuši veiksmīgi. Nesen nemiernieku spēki Siera Leonē paņēma gūstā un tad atbrīvoja 500 ANO kareivjus. Kongo Demokrātiskajā republikā ANO miera uzturēšanas centieni nav sasnieguši iecerētos mērķus. Bosnijā-Hercegovinā un Ruandā ANO miera uzturēšanas spēki kļuva par masveida slepkavību un zvēriskuma pasīviem novērotājiem.

Nav lielas jēgas pieņemt miera uzturēšanas rezolūcijas, kuras nevar īstenot. Iespējams, ka mums būtu jāgatavojas uz pašu jaunāko un jābruņo ANO spēki enerģētiskākai miera ieviešanai, drīzāk nekā iesūtīt viegli apbruņotus kareivjus, kuri nav spējīgi iejaukties nopietnā bruņotā sadursmē. Speciālistu grupas Ziņojumā par ANO miera uzturēšanas pasākumiem ir konstruktīvi priekšlikumi, kurus būtu vērts apsvērt. Šis ir nopietns jautājums, kuram būs jāpievēršas Drošības padomei.

Runājot par reformām pašā Drošības padomē, Latvija piekrīt, ka šādas reformas ir steidzami jāievieš, lai šī svarīgā iestāde labāk atspoguļotu esošās realitātes.

Prezidenta kungs!

Man ir prieks paziņot, ka Latvijas ierobežotu iespēju ietvaros, mana valsts ir ziedojusi skaistu un pilnīgi atjaunotu ēku Rīgas - Latvijas galvaspilsētas - vecpilsētā ANO iestāžu lietošanai. Kā devēja valsts, Latvija arī palielina tās ziedojumus Apvienoto nāciju Attīstības Programmai un sedz ANAP vietējās biroja izmaksas. Pie tam Latvija atkal veic brīvprātīgu ziedojumu cilvēktiesību augstās komisāres birojam.

Latvija ir pārliecināta, ka Tūkstošgades mijā, Apvienoto nāciju biedru valdībām ir nopietni jāstrādā, lai padarītu šo organizāciju efektīgāku un iedarbīgāku kopējā cīņā pret nabadzību, korupciju, visatļautību, cilvēku mocīšanu un cilvēktiesību pārkāpumiem. Mums jākoncentrē mūsu pūles, lai pārvērstu ANO par efektīvu organizāciju, kurai cilvēki var patiesi uzticēties, uz kuru tie var paļauties un kas virzīta uz attīstību un problēmu risināšanu.

Nobeidzot, es mums visiem novēlu lietderīgu un ražīgu sanāksmi!

Saistītas tēmas

[Vaira Vīķe-Freiberga](#)

<https://www.president.lv/lv/jaunums/latvijas-valsts-prezidentes-vairas-vikes-freibergas-uzruna-apvienoto-naciju-organizācijas-tukstosgades-galotnu-tiksanas-sapulcei-2000-g-6-septembri-nujorka>